

Tudi ni tolike važnosti, kakor menijo nekateri, da dobi otrok res same umotvore v roke. Estetiški čut pride pri človeku šele s pravim razumom, torej precej pozno! Pač pa je treba, da se zna pisatelj, ki piše za mladino, poglobiti v otroško dušo. Pri tem mu mora pomagati lastni spomin. On mora vedeti, kaj je prijal njemu, kaj in kako je učinkovalo nanj, ko je bil mlad.

»Knjižnica za mladino« izhaja zdaj vsake tri mesece. Urednik je gosp. Engelbert Gangl, ki je že kot urednik »Zvončka« dokazal, da razume otroške potrebe. Vsakoletna naročnina je 3 K 20 h. Založništvo si želi vsaj 800 naročnikov, pa jih nima dozdej, kakor čujemo, niti 400! *Dr. F. Zbašnik.*

Na novih potih. Almanah. Izdala slovenska mladina. Založili izdajatelji. 1902. Tiskal Šeber v Postojini. — Mladi slov. pisatelji, ki so izdali ta almanah, so, izvzemši dva, tri, vsi sotrudniki »Ljub. Zvona«. Zupančič, Šorli, Koderman, Adrijanin, Hacin, Golar, Nataša, Gradnik, Zofka Kvedrova in V. Spindler so našim čitateljem že znani. Izdali so nekaj pesmi, nekaj črtic in essayev. Čisto nova pota to sicer niso, po katerih hodi ta njih almanah, no, ob naslovu ali zaglavju se nam ni treba spotikati, da je le vsebina dobra. Z mirno vestjo lahko rečemo, da so prispevki almanaharjev dobri, deloma celo zelo dobri. Pred vsem moramo omeniti temperamentno Zupančičevo uvodnico, posvečeno manom prerano umrlega Aleksandrova. Pa tudi Golar, Nataša, Gradnik, Spindler in Koderman imajo vmes zelo lepih stvari, ki pričajo o pravem pesniškem talentu dotičnih avtorjev. Takisto se odlikujejo Šorlijeve in Kvedrine črtice po že pripoznanih vrlih. Hacin debutuje s svojo prvo črtico, ki ni brez daru. Koderman je objavil študijo o Hauptmanu, ki se čita gladko in karakterizuje znanega nemškega dramatika v velikih konturah. Hacin pa piše o zanimivem laškem modernistu in neoromantiku Gabrijelu d'Annunziju. Tudi Hacinov essay je lep. Linhart je sestavil nekaj pregled socialistovskega gibanja. Čita se ko feljton, čeprav je spis po vsebini resno delo. Almanaharja Kalan in Nirvan sta čitateljem novi imeni. Čeprav torej almanah sam ne opravičuje docela svojega imena »Na novih potih«, vendar je vreden, da se naglo razproda, ker ima v sebi dovolj lepega zrnja, nekaj pristne poezije. Škoda samo, da kazi jezik tupatam tisto nesrečno bomkanje. Kar v »Predgovoru« čitamo grde jezične spake in napake: mladina bo prišla, bo zagrmela, bo prihrumela (namesto: pride, zagrmí, prihrumi). Pišimo že vendar slovenski futur in zapomnimo si, da perfektni glagoli imajo v prezentu pomen futura! Da, da, točno znanje materne jezika in pa pristni slovanski slog, to je potrebno vsakemu slovenskemu pisatelju, tudi »modernemu«, ki hoče hoditi po novih potih. . . . *A.*

Upodablajoča umetnost

Dve sliki Petra Žmitka. V Schwentnerjevih oknih je razstavil naš rojak, gosp. Peter Žmitek, ki študira že tri leta v Peterburgu, dve svoji kopiji po ruskih originalih Poljenova in Sjedova. Slika Poljenova predstavlja znani prizor iz evangelija »Prešestnica in Kristus«. Poljenov je koncipiral svojo sliko čisto realistično na podlagi svojih študij v Palestini. Nič ni tu idealiziranega, niti Kristus sam. In vendar je slika po snovi, po koncepciji, perspektivi in po

koloritu pravi umotvor. Žmitku se je posrečilo, da nam je Poljenova »preslikal« z umetniškim razumom; mi slutimo na prvi pogled, da izvirnik skoro ničesar ni izgubil pod kistom kopistovim. — Druga slika je Sjedova »Ivan Grozni ob speči svoji ljubici«. Ruski car se naslaja ob prelestih svoje izvoljenke Vasilise Melentjeve, ki pa ga za hrbtno vara, in zato jo da umoriti. Tudi Sjedov je velik mojster v koloritu in v svetlobi. Kakor prva, tako dela tudi druga kopija našemu Žmitku vso čast. Obe deli pričata, da Žmitek lepo napreduje pod rokovodstvom slavnega učitelja Rjepina. Mi smo teh dveh slik veseli, ker sta res sliko, ne pa kaki načrtani rebusi ali »vexir-podobe«, pri katerih moraš šele ugibati, kaj je hotel pravzaprav namalati gospod secesijonist Iks Ipsilon. Gospodu Žmitku želimo še nadaljnega uspeha in — bogatih kupcev!

Josip Germ, naš v Pragi živeči rojak, se je lotil, kakor nam piše, jako koristnega in hvalevrednega dela: Hoče namreč v celi seriji slik proslaviti lepoto svoje domovine. Slike mu kopira tvrdka Husník et Häusler v Pragi. Take kopije naj bi izpodrinile znane tuje zmazke, ki se prodajajo kot »ölfarben-drucki« ter predstavljajo navadno dobrorejene švicarske krave najčistejšega plemena, ali pa razne rdečelične gornještajerske planšarice . . . Bog nam je dal prekrasno zemljo, samo da je ne vemo in ne maramo ceniti. Želimo, da bi se g. Germu načrt v umetniškem oziru popolnoma posrečil. Prva slika »Belo-peško jezero«, ki jo je izdal te dni, je v originalu gotovo lepša nego v kopiji. Želeli bi na sliki več ožvljajoče solnčne svetlobe. Podjetje Germovo priporočamo najtopleje vsem rojakom!

Umetniška razstava v Zagrebu. Društvo hrvaških umetnikov je odprlo preteklega meseca v svojem »Umjetniškem domu« svojo razstavo, katere se je udeležilo 17 slikarjev in slikaric, 7 kiparjev, 2 umetna obrtnika ter 6 arhitektov,

Prava radost je hoditi po tem svetišču umetnosti, kjer je razstavljenih toliko in tako dovršenih umotvorov. Na razstavi gospoduje sedaj slikarstvo; kiparji so šibkeje zastopani, vsaj po številu. Tudi ta najnovejša razstava priča, da stoje nekateri hrvaški umetniki na vrhuncu evropske upodablajoče umetnosti, nekateri med njimi pa se trudijo, da se popnó čimdalje više in više. Dosežejo li vsi venec evropske »slave«, kdo bi mogel to povedati že danes?

Katalog izložbe društva umetnosti obsega 303 številke.

Ne morem vam naštevati vseh podrobnosti, nedostaje mi, žal, prostora; naj omenim samo par znamenitosti. Poleg mojstra Bukovca, ki pa je to pot razstavil samo par portretov, mi je imponiral najbolj Tišov s triptychonom »Slavonska idila«. Podolgovata velika slika, kake tri metre dolga, in poleg nje ob vsaki strani še dve. Slavonski Hrvatje in Hrvatice v pisani narodni noši v svobodni naravi zabavajoč se. Zelenje, cvetje, čudovita razsvetljava, dražesten kolorit. Ta slika je apoteoza prirode in slovanstva obenem. Tišov je ustvaril s tem triptychonom nekaj, kar se sme imenovati lirika, poezija, narodna pesem. Jaz sam ne vem, kako bi to imenoval. Tišov ima še par drugih stvari, n. pr. »Med breskvami« (sočnat dekliški obraz med vejevjem zorečih breskev!). Velik poet je ta-le Tišov! — Vredna tovariša sta mu Auer in Čikoš. Auerjeva »Kraljica rož« je divna stvar, takisto lepa je njegova »Japonka«. Čikoš pa je med drugimi razstavil nekaj prizorov iz svojega ciklusa »Innocentia«. To je vrsta nežnih silfid, mitičnih vil in gracij, nosečih bele lilije. Tudi poezija! — Crnčič ve, kaj je lepo v naravi, in zato je posnel par krasot s Plitvičkih jezer, ki se jim ne moremo dovolj načuditi. Oprostite, druge umetnike vam morem

samo naštetih, ne da bi jih hotel klasificirati. To so veliki talenti: Bojničič Vjera, Bauer, Bužan, Ettinger, Kovačević, Krasnik, Krizman, Marojčić, Malkus, Preradović, Raškaj in Špun-Dvořák. Rajnemu Nikoli Mašiću v spomin je na izložbi ena njegovih menda ne najboljših slik stare manire.

V plastiki prvačita seveda Frangeš in Valdec. Ti dve imeni imata že evropski glas. Vsak njiju je genialen na svoj način. Poleg teh dveh je še par drugih, ki pa seveda ne morejo tekmovati z Valdecem in Frangešem. — Nekaj modernih drobnosti iz umetnega obrta sta izdelala Krasnik Antonija ter Bauer Josip in Marija. — Vhodu nasproti je razstavljenih nekaj načrtov, tlorisov in drugih risb iz arhitektonske stroke. Franje Josipa trg v Zagrebu je eden najlepših mestnih trgov v Evropi sploh, a umetniški dom, ki stoji na njem, je sedaj zbog svoje razstave prva znamenitost v hrvaški metropoli. A.

XXX. razstava društva »Peredvižnikov«. Umetniško društvo »Peredvižnikov« je otvorilo svojo XXX. razstavo v dvoranah muzeja »Imperatorskega društva za pospeševanje umetnosti« v Petrogradu.

Trideset let se že tovariši-umetniki neumorno trudijo nad razvitjem svoje narodne umetnosti ter jo razširjajo po vsej Rusiji. Ravno to društvo je povzdignilo rusko umetnost po dolgoletnih vztrajnih naporih na to stopinjo, na kateri stoji dandanes.

Uspehi teh razstav so izpodbujali nove moči v mlajših umetnikih ter jih navdihovali, da so se posvetili mnogi, služiti edino le istiniti umetnosti, kar jasno priča otvorjena razstava.

Dasi se je preselilo v večnost že mnogo umetnikov-ustanoviteljev tega društva kakor tudi znameniti portretist I. H. Kramskoj, vedni nasprotnik akademije, kateri je povzdigoval rusko umetnost energično ne le s čopičem, ampak tudi s peresom, s katerim je s strastjo propovedoval in izpodbujal k samostojni ruski umetnosti in dolgo let tudi vodil to društvo, vendar nahajamo na tej razstavi še nekatera imena, ki so se vztrajno udeleževala vseh tridesetih razstav, kakor: Rjepin, Makovski, Savicki, Brjulov, Vaznecov, Bodarevski in nekateri drugi umetniki.

N. P. Bogdanov-Bjelski je razstavil štiri izborne velike slike, izmed katerih je najboljša »Soborovanje«. Smelo jo lahko imenujemo najboljši umotvor te razstave; kupljena je za galerijo narodnega muzeja imperatorja Aleksandra III. Umetnik je predočil žalostno sceno v preprosti kmečki sobi. Umirajoči in njegovi bližnji poslušajo s svečami v rokah molitev, katero opravlja starec-duhovnik. Slika je dovršena zelo realno in silno; zdi se ti, da ni le slika pred teboj, ampak realna scena; sveče migljajo, a na obrazih je čisto izraženo žalostno pretresujoče duševno razpoloženje . . . Dobro tudi harmonira dnevna razsvetljava z rumenkasto razsvetljavo sveč. Skomponirana je zelo prosto in baš to jo povzdiguje; le semintja je kolorit nekoliko preveč zamučeno-črnkast.

Druga slika tega umetnika je »Mladi gospodar«. Predočuje kmečkega dečka, ki popravlja stari plug. Tudi sliki: »Težka naloga« in portret N. P. Barsukova sta izborna.

Ilija Efimovič Rjepin je razstavil več portretov, med katerimi pa sta najboljša portreta »V. L. Veličko« in »P. M. Tretjakova« i. dr.

A. M. Vaznecova je več dobrih slik, kakor: »Poslednjo listje«, »Pomlad se približuje«, »Tišina«, »Poletje« in še par drugih. Odlikujejo se po posebnem sestavu in tehniki; najboljša pa je njegova slika: »Preteklost Velikega Novgo-

roda«, na kateri predločuje umetnik reško nabrežje z večno gnečo in vrvežem na pristanu.

N. K. Pimonenko je razstavil zanimive in dobre slike: »Na vojno«, ki je naslikana zelo koloritno; ter sliki »Ljubosumnost« in »Prodajalka platna«.

G. S. Mjesojedov razstavlja nekaj dobrih slik, kakor: »Etud Armenke«, »Starec«, »Okolica Jalte« in »Morski priliv«.

V. E. Makovski razstavlja dve mali žanrski sliki: »40 let na enem mestu«, ki je dovršena prav skrbno in koloritno, a sliko »Za prihodnjega« kvari semintja nekoliko brezbrizna risba. Najboljši razstavljalet pokrajinskih slik je N. N. Dubovski.

E. Volkova je dobra slika »Iz vasi v mesto«, a slika »Sredozemsko morje« je naslikana prerezko.

Po koloritu sta dobri tudi dve pokrajinski sliki »Riga« in »Gačina« A. K. Beggrova.

A. M. Korin se odlikuje s slikami »Ledohod na reki Moskvi«, na kateri se silno in harmonično izraža solnčna razsvetljava; mala sličica »Razliv« in nekoliko študij se tudi odlikuje po množini zraka in svita.

Sin zgoraj omenjenega slikarja Vladimira Egoroviča, A. V. Makovski, je razstavil poleg drugih tudi nekaj dobrih pokrajinskih slik: »Naj se popasejo«, »Mjelove gore« in »Močvirnati potok«, na kateri je posebno dobro prečuvstvana megla.

P. A. Kiseljeva so dobre slike: »Kazbek zvečer«, »Mlin v jeseni«, »Kadoške skale«, »Na jugu« in »Vasica«; naslikane so prav sočno.

Izmed mlajših eksponentov so najboljše slike: »Procesija«, »Kipar« in »Zima« P. A. Levčenka, »Resni slučaj« I. S. Kozakova, »Črevljar« V. V. Kroščekina, »Praznični dan« V. P. Lebedjeva in še par drugih. Po tehniki je prav dobra slika M. I. Ignatjeva »Ne izdržal«.

Kiparstvo pa v Rusiji ni ravno v tako ogromnem številu zastopano na razstavah kakor slikarstvo. Prvo mesto v kiparstvu na tej razstavi zastopata dva basreliefa kiparja L. V. Pozena, ki ju je razstavil kot vzorca Kotljarevskega spomenika v Poltavi. Oba predločujeta žanrovo zgodovinsko malorusko življenje. Najboljši je prizor iz pesmi »Natalka Poltavka«

Отъ юныхъ лѣтъ не знавъ я любви,
не ощущавъ возженія крови.

(Od mladih let nisem poznal ljubezni, občutil nisem nikdar, da bi se mi bila vsled nje vnela kri.)

Skomponiran je zelo bogato, toda svobodno in tako že umetniško dovršen.

Izborni kipi so: »Striženje ovec«, »Žetev« in »Na polju« N. A. Andrejeva; izvršeni so s široko svobodno tehniko in globokim umetniškim znanjem.

S. M. Volnuhin je razstavil tudi dva dobra kipa, »Otroška glavica« in »Ljubitelj«.

To so torej vsa kiparska dela na tej razstavi.

V celoti napravi ta razstava izvrsten vtisk; najbolj se more ponašati po kompoziciji, strogi risbi in umetniški dovršenosti, ki sega v globoko duševno razpoloženje predločenega.

Želimo društvu »Peredvižnikov«, da bi vztrajalo v tej idealni smeri še mnogih trideset in trideset let ter neumorno napredovalo v umetnosti!

Peter Žmitek (Peterburg).